

CSVK HISTORIE 2021 – posudek oponenta soutěžní práce

Název práce: Mezietnické vztahy na Daruvarsku v 80. letech. Příspěvek k výzkumu nacionální otázky v Jugoslávii v posledním desetiletí její existence

Autor práce: Bc. Michal Petrov

Jméno a příjmení oponenta: PhDr. Anna Šerberová, CSc.

Aktuálnost zvoleného tématu:

Daruvarsko, nacházející se v západní části chorvatské Slavonie, je oblast osídlená již od 18. století početným českým etnikem. Vzhledem k pohnutému historickému vývoji (Vojenská hranice) jde současně o národnostně výrazně heterogenní region. Zkoumání mezietnických vztahů, které byly v rámci celé bývalé Jugoslávie jedním z klíčových faktorů, jež přispěly k rozpoutání dlouholetého krvavého konfliktu, je bezesporu zásadním úkolem současné historiografie. Zjišťování úrovně vztahů mezi etnickými menšinami a titulárními národy je navíc téma dosud málo frekventované a jeho důkladné zpracování předpokládá nový vhled do sledované problematiky.

Slovní hodnocení (teoretická a metodologická východiska, kritická analýza, vlastní přínos práce):

Bc. Michal Petrov předložil do soutěže o nejlepší studentskou vědeckou a odbornou práci souhrn nejvýznamnějších statí ze své úspěšně obhájené bakalářské práce. Rozhodl se zkoumat vývoj mezietnických vztahů na Daruvarsku v 80. letech a na počátku let devadesátých.

Hlavním předmětem zájmu autora je především české etnikum, jeho postavení a vztahy k ostatním národům a národnostem v oblasti. Stranou pozornosti ale nezůstává vývoj vztahů mezi hlavními etniky – Srby a Chorvaty.

Teoretická a metodologická východiska sledují tři roviny zkoumání. Jde jednak o analýzu regionálního tisku (periodikum Jednota), dále studium archivních materiálů a konečně rozhovory s příslušníky české komunity v Daruvaru.

V prvním případě dospěl autor k zajímavým zjištěním. Z analýzy českého místního tisku vyvodil, že mezietnické vztahy v uvedené dekádě lze označit za bezkonfliktní a stabilní. Největší prostor na stránkách tisku byl věnován oblasti vzdělávání, zhoršující se ekonomické situaci a koncem uvedeného období pak vzniku pluralitního spektra a předvolebním politickým aktivitám.

Studium archivních dokumentů (druhá rovina výzkumu), konkrétně komise pro mezietnické záležitosti, jejímž úkolem byl dozor nad dodržováním zákonitosti v rámci nacionálního soužití, dovolilo autorovi konstatovat, že i když bylo zřejmé, že komise vykazovala ve své práci známky značné formálnosti, česká komunita v 80. letech požívala četných výhod a výsad (to mohlo být důvodem jisté averze ze strany srbského etnika) a cítila se ve svých právech dostatečně uspokojena. Současně se v této době poměrně značně identifikovala s jugoslávskou státností (mnoho Chorvatů a Srbů a také etnických Čechů se hlásilo jako Jugoslávci, nikoliv jako příslušníci vlastního etnika).

Třetí rovinu zkoumání, ve které využil autor svých znalostí chorvatského a srbského jazyka, představovalo použití metod orální historie při rozhovorech s příslušníky české menšiny. Omezený prostor 20 stran nedovolil autorovi šířeji a detailněji postihnout průběh a atmosféru, která provázela jednotlivé rozhovory a hlavně čtenář nemá k dispozici transkripty výpovědí pamětníků (v této souvislosti odkazuje autor na plné znění bakalářské práce). Přesto lze ocenit analýzu a hlavně vyhodnocení daných výpovědí, z kterých si lze učinit představu, jak respondenti vnímali stále vypjatější národnostní situaci na přelomu 80. a 90. let.

Práce Bc. Michala Petrova představuje významný počin na cestě ke zkoumání mezietnických vztahů v předvečer vypuknutí válečných střetnutí v bývalé Jugoslávii.

Vlastní přínos práce:

Jak bylo již výše naznačeno, hlavní přínos práce lze spatřovat už ve výběru původního tématu, ve způsobu jeho zpracování i formulování závěrů a zjištění, ke kterým autor samostatně dospěl. Potěšitelné je, že se autor nespokojuje s dosaženým a sám vymezuje jakými cestami a metodami může směřovat (jeho?) další výzkum.

Práce s prameny a literaturou (aktuálnost, vhodný výběr titulů, citace):

Rozsah práce s prameny a literaturou je hoden obdivu. Autor pracoval s místními archivními materiály, vhodně volil tituly odborné literatury naší i zahraniční provenience, přesvědčil, že si osvojil metody práce orální historie. Pro větší komfort čtenáře by byl snad vhodný seznam použitých zkratk (instituce, politické strany).

Formální náležitosti textu (gramatika a stylistika, grafická úprava):

Práce je logicky strukturována, je psána bez závažnějších gramatických či stylistických pochybení, je čtivá i při zachování odborného stylu.